

V Bruseli 13. 3. 2017
COM(2017) 58 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o povinnom označovaní zoznamu zložiek a výživových údajov alkoholických nápojov

OBSAH

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o povinnom označovaní zoznamu zložiek a výživových údajov alkoholických nápojov

1.	Úvod.....	3
2.	Historické súvislosti	3
3.	Právny rámec EÚ o označovaní alkoholických nápojov.....	4
3.1.	Nariadenie (EÚ) č. 1169/2011	4
3.2.	Ostatné ustanovenia EÚ o označovaní alkoholických nápojov	5
4.	Právne predpisy členských štátov, situácia na medzinárodnej úrovni a v tretích krajinách.....	6
4.1.	Členské štáty	6
4.2.	Medzinárodné organizácie a tretie krajiny	6
5.	Znalosti a záujem spotrebiteľov	6
6.	Zainteresované strany.....	8
7.	Výzvy na prijatie opatrení.....	11
7.1.	Svetová zdravotnícka organizácia.....	11
7.2.	Európsky parlament a Rada	11
7.3.	Konzultácia Komisie s odborníkmi členských štátov	12
8.	Závery	12

1. Úvod

Táto správa je reakciou na povinnosť stanovenú pre Komisiu článkom 16 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 1169/2011¹ o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom (ďalej len „nariadenie“). Uvedeným ustanovením sú alkoholické nápoje, ktoré obsahujú viac ako 1,2 objemového percenta alkoholu, vyňaté z povinného zoznamu zložiek a výživových údajov, pričom sa v ňom uvádza, že Komisia vypracuje správu, v ktorej sa bude zaoberať tým, či by sa budúcnosti mala vzťahovať na alkoholické nápoje najmä povinnosť poskytovať informácie o energetickej hodnote, a dôvodmi prípadných výnimiek, pričom zohľadní potrebu zabezpečenia súladu s inými relevantnými politikami Únie a v tejto súvislosti zváži, či je potrebné navrhnuť vymedzenie pojmu tzv. alkoholických limonád.

Týmto nariadením sa stanovuje základ pre zabezpečenie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa, pokiaľ ide o informácie o potravinách, a zároveň sa zabezpečuje, aby spotrebiteľia neboli zavádzaní etiketami na potravinách a aby mohli rozhodovať o výbere na základe informácií. Zoznam zložiek a výživové údaje patria medzi kľúčové údaje, ktoré umožňujú prijímať tieto rozhodnutia o výbere na základe informácií.

Aj keď označovanie výživových údajov môže zohrávať určitú úlohu pri podpore miernejšej konzumácie alkoholu, otázka označovania zoznamu zložiek a výživových údajov alkoholických nápojov sa v tejto správe skúma na základe hľadiska informovanosti spotrebiteľa o totožnosti a vlastnostiach potraviny.

Táto správa vychádza z pozícií k označovaniu alkoholických nápojov, ktoré vyjadrili rôzne zainteresované strany pred prijatím nariadenia a po jeho prijatí.

2. HISTORICKÉ SÚVISLOSTI

Osobitný režim pre alkoholické nápoje nevychádza z nariadenia.

Pokiaľ ide o zoznam zložiek, tento problém pramení z prvých všeobecných právnych predpisov o označovaní² prijatých na úrovni EÚ, v ktorých bolo stanovené, že „v prípade nápojov obsahujúcich viac ako 1,2 objemového percenta alkoholu Rada konajúc na návrh Komisie stanoví pred 22. decembrom 1982 pravidlá pre označenie zložiek“.

Komisia predložila návrhy na riešenie tejto žiadosti v roku 1982³ a v roku 1992⁴, ale Rada nesúhlasila so žiadnym z týchto návrhov. Komisia následne predložila vo februári 1997 nový návrh⁵, ktorý bol konečne zaradený do programu pracovnej skupiny Rady v decembri 2002. Väčšina členských štátov na zasadnutí súhlasila s tým, že označovanie zložiek alkoholických

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1169/2011 z 25. októbra 2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a ktorým sa zrušuje smernica Komisie 87/250/EHS, smernica Rady 90/496/EHS, smernica Komisie 1999/10/ES, smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/13/ES, smernice Komisie 2002/67/ES a 2008/5/ES a nariadenie Komisie (ES) č. 608/2004, Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 18.

² Smernica Rady 79/112/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín na predaj konečnému spotrebiteľovi – Ú. v. ES L 33, 08.02.1979, s. 1 – 14.

³ Návrh smernice Rady 79/112/EHS, ktorou sa mení smernica 79/112/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín na predaj konečnému spotrebiteľovi, KOM(82)626 v konečnom znení.

⁴ Návrh smernice Rady, ktorou sa mení smernica 79/112/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín na predaj konečnému spotrebiteľovi, KOM(91)536 v konečnom znení.

⁵ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení smernica 79/112/EHS o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa označovania, prezentácie a reklamy potravín na predaj konečnému spotrebiteľovi, KOM(97)20 v konečnom znení.

nápojov by mohlo byť vo väčšom súlade s revidovanými všeobecnými pravidlami označovania.

V nadväznosti na tieto diskusie neboli vo všeobecnosti zavedené žiadne pravidlá označovania zložiek alkoholických nápojov, aj keď sa osobitné požiadavky EÚ⁶ na označovanie zložiek, ktoré môžu spôsobiť alergie alebo neznášanlivosť, vzťahovali aj na alkoholické nápoje.

Podľa návrhu nariadenia Komisie o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom sa na alkoholické nápoje vrátane tzv. alkoholických limonád (miešaných alkoholických nápojov, ako je zmes limonády s liehovinou) vzťahovala požiadavka povinného označovania zoznamu zložiek a výživových údajov s výnimkou piva, vína a liehovín⁷. Na podnet Európskeho parlamentu bola táto výnimka rozšírená na všetky alkoholické nápoje, a na základe prijatého nariadenia je Komisia povinná predložiť túto správu.

3. PRÁVNY RÁMEC EÚ O OZNAČOVANÍ ALKOHOLICKÝCH NÁPOJOV

3.1. Nariadenie (EÚ) č. 1169/2011

V nariadení sa zachováva povinný zoznam zložiek⁸ a zavádzajú sa povinné výživové údaje (energetickej hodnoty a množstva tuku, nasýtených mastných kyselín, sacharidov, cukrov, bielkovín a soli) od 16. decembra 2016⁹. Tieto ustanovenia sa nevzťahujú na alkoholické nápoje.

Pokiaľ ide o zoznam zložiek, článok 21 o označovaní určitých látok alebo výrobkov spôsobujúcich alergie alebo neznášanlivosť sa, podobne ako predchádzajúci právny predpis, vzťahuje na alkoholické nápoje. Spotrebitelia sú preto informovaní, ak sú látka alebo výrobok spomedzi tých, ktoré sú uvedené v zozname v prílohe II k nariadeniu ako najbežnejšie alergény, prítomné v alkoholických nápojoch, napríklad siričitany pridávané do vína. Ostatné zložky potravín, ktoré spoluzákonodarné orgány nezhodli v prípade zoznamu látok, ktoré by u niektorých skupín spotrebiteľov mohli vyvolať alergické reakcie, však nie sú zaradené do prílohy II k nariadeniu, a preto sa nenachádzajú na etikete alkoholických nápojov z dôvodu neexistencie zoznamu zložiek. Aj keď neexistuje žiadna požiadavka, aby sa na alkoholických nápojoch uvádzali ich zložky, prevádzkovatelia potravinárskych podnikov môžu tieto informácie poskytovať spotrebiteľom na dobrovoľnom základe. Takéto informácie musia podľa článku 36 nariadenia spĺňať ustanovenia, ktorými sa riadi povinné uvádzanie zložiek.

Článkom 41 nariadenia sa umožňuje členským štátom zachovať vnútroštátne opatrenia týkajúce sa zoznamu zložiek alkoholických nápojov, pokiaľ sa neprijmú harmonizované pravidlá EÚ.

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/89/ES z 10. novembra 2003, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2000/13/ES pokiaľ ide o označovanie zložiek prítomných v potravinách – Ú. v. EÚ L 308, 25.11.2003, s. 15 – 18.

⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom, KOM(2008)0040 v konečnom znení.

⁸ Článok 19 nariadenia (EÚ) č. 1169/2011 obsahuje zoznam určitých potravín, pri ktorých sa nemusí uvádzať zoznam zložiek, napríklad nekrájané čerstvé ovocie a zelenina, voda sytená oxidom uhličitým, ktorej opis uvádza, že bola sytená, a kvasné octy získané výlučne z jediného základného produktu za predpokladu, že sa nepridala žiadna iná zložka.

⁹ Príloha V nariadenia (EÚ) č. 1169/2011 obsahuje zoznam potravín vyňatých z požiadavky na povinné výživové údaje. Obsahuje výrobky, v prípade ktorých sú spotrebitelia informovaní o ich výživovej hodnote, ako sú soľ a nespracované potraviny ako ovocie a zelenina. Obsahuje aj výrobky, ktoré sa konzumujú v malých množstvách a/alebo ktoré nemajú významný nutričný vplyv, napríklad byliny a koreniny, káva a čaj. Do ďalšej vyňatej kategórie potravín patria potraviny vrátane výrobkov tradičnej potravinárskej výroby, ktoré výrobca malých množstiev výrobkov priamo dodáva konečnému spotrebiteľovi alebo miestnym maloobchodným zariadeniam priamo dodávajúcim konečnému spotrebiteľovi. Do tejto kategórie môžu patriť alkoholické nápoje uvádzané na trh za takýchto podmienok.

Pokiaľ ide o označenie výživových údajov, odôvodnením 42 nariadenia sa podnecujú prevádzkovatelia potravinárskych podnikov, aby v prípade potravín, ako sú alkoholické nápoje, dobrovoľne poskytovali informácie obsiahnuté vo výživových údajoch, v prípade ktorých by sa malo umožniť uviesť vo výživových údajoch len obmedzený počet prvkov. Nariadením sa na tento účel umožňuje obmedziť dobrovoľné výživové údaje na alkoholických nápojoch na energetickú hodnotu.

Príloha XIV k nariadeniu obsahuje konverzné koeficienty na výpočet energetickej hodnoty. Energetická hodnota alkoholu sa vypočítava pomocou konverzného koeficientu 29 kJ/g, ktorý zodpovedá 7 kcal/g.

V článku 9 písm. k) nariadenia sa požaduje označovanie skutočného obsahu alkoholu v objemových percentách v prípade nápojov, ktoré obsahujú viac ako 1,2 objemového percenta alkoholu, čo je povinný údaj, ktorý už bol požadovaný v predchádzajúcich právnych predpisoch¹⁰.

3.2. Ostatné ustanovenia EÚ o označovaní alkoholických nápojov

Nariadenie (EÚ) č. 1308/2013¹¹ obsahuje vyčerpávajúci súbor technických noriem, ktoré sa úplne vzťahujú na všetky enologické postupy, výrobné metódy a prostriedky prezentácie a označovania vín. V tomto nariadení sa opisujú látky, ktoré sa pravdepodobne používajú vo výrobnom procese, spolu s podmienkami ich používania prostredníctvom pozitívneho zoznamu enologických postupov a ošetrení.

Podľa právneho predpisu EÚ o liehovinách¹² v prípade, že označovanie liehoviny udáva surovinu, ktorá sa používa na výrobu etylalkoholu poľnohospodárskeho pôvodu, každý použitý poľnohospodársky alkohol sa musí uviesť v zostupnom poradí podľa použitého množstva. Týmto právnym predpisom sa reguluje aj označovanie obdobia zrenia, pojem „zmes“ a zemepisné označenia.

Aromatizované vína, aromatizované nápoje na báze vína a aromatizované kokteily z aromatizovaných vínnych produktov¹³ musia spĺňať normy týkajúce sa spracovania a zloženia, ako aj osobitné požiadavky na označovanie týkajúce sa označovania na predaj a druhu alkoholu, t. j. suroviny použitej na výrobu alkoholu.

Alkoholické nápoje sa nesmú označovať zdravotnými tvrdeniami, pričom jediné povolené výživové tvrdenia sú tie, ktoré sa týkajú nízkeho obsahu alkoholu a zníženia obsahu alkoholu alebo energetickej hodnoty¹⁴. V prípade takýchto výživových tvrdení sa vyžadujú výživové údaje.

¹⁰ Smernica Komisie 87/250/EHS o uvádzaní objemovej koncentrácie alkoholu v označení alkoholických nápojov určených na predaj konečnému spotrebiteľovi – Ú. v. ES L 113, 30.4.1987, s. 57.

¹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 – Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 672.

¹² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 o definovaní, popise, prezentácii, označovaní a ochrane zemepisných označení liehovín – Ú. v. EÚ L 39, 13.2.2008, s. 16.

¹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 251/2014 z 26. februára 2014 o vymedzení, opise, obchodnej úprave, označovaní a ochrane zemepisných označení aromatizovaných vínnych výrobkov a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 1601/91 – Ú. v. EÚ L 84, 20.3.2014, s. 14 – 34.

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 z 20. decembra 2006 o výživových a zdravotných tvrdeniach o potravinách, Ú. v. EÚ L 404, 30.12.2006, s. 9 – 25.

4. PRÁVNE PREDPISY ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, SITUÁCIA NA MEDZINÁRODNEJ ÚROVNI A V TRETÍCH KRAJINÁCH

4.1. Členské štáty

Na tomto mieste sa uvádzajú iba legislatívne iniciatívy členských štátov týkajúce sa zoznamu zložiek a výživových údajov.

Niektoré členské štáty (Rakúsko, Chorvátsko, Česká republika, Fínsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Írsko, Luxembursko, Portugalsko, Litva a Rumunsko) zachovali alebo prijali vnútroštátne opatrenia, ktorými sa ukladajú dodatočné požiadavky na označovanie zložiek alebo niektorých zložiek alkoholických nápojov alebo niektorých alkoholických nápojov.

Pokiaľ ide o označenie výživových údajov, Rakúsko požaduje označovanie množstva cukru pre niektoré vinárske výrobky. Aj keď sa v prípade označenia výživových údajov v nariadení (EÚ) č. 1169/2011 nestanovuje v súvislosti s vnútroštátnymi opatreniami rovnaká flexibilita ako v prípade zoznamu zložiek, Rumunsko¹⁵ a Írsko¹⁶ v rámci oznamovacieho postupu stanoveného smernicou (EÚ) č. 2015/1535¹⁷ oznámili návrh právneho predpisu, v ktorom sa požadujú údaje o označení výživových údajov pre alkoholické nápoje.

4.2. Medzinárodné organizácie a tretie krajiny

Na medzinárodnej úrovni sa v norme Codex Alimentarius na označenie balených potravín¹⁸ nevynímajú alkoholické nápoje z poskytovania povinného zoznamu zložiek.

Podľa usmernení Codexu o označovaní výživových údajov¹⁹ by označenie výživových údajov malo byť povinné s výnimkou, pokiaľ toto označenie nemá oporu vo vnútroštátnych okolnostiach. Niektoré potraviny môžu byť vyňaté, napríklad na základe nutričnej alebo dietetickej bezvýznamnosti alebo malého balenia.

V mnohých tretích krajinách, ako sú USA, Brazília, Kanada, Čína, India, Mexiko, Nový Zéland, Rusko a Švajčiarsko, je povinné uvádzať zoznam zložiek pre niektoré alkoholické nápoje.

5. ZNALOSTI A ZÁUJEM SPOTREBITEĽOV

V rámci štúdie, ktorú dala vypracovať Komisia o vplyve informácií o potravinách na rozhodovanie spotrebiteľov²⁰, sa skúmalo správanie spotrebiteľov so zreteľom na informácie o alkoholických nápojoch. Potom, ako boli informovaní o energetickom obsahu alkoholických nápojov ako pivo, víno a liehoviny, dostalo 2 031 respondentov z 8 členských štátov otázku, aké by mali byť ideálne informácie, ktoré by sa v budúcnosti mali uvádzať na alkoholických nápojoch. Takmer polovica (49 %) účastníkov si želala informácie o energetickej hodnote alkoholických nápojov a 16 % uviedlo svoj zámer znížiť svoju konzumáciu alkoholu na základe týchto informácií.

¹⁵ Odkaz na Systém informácií o technických predpisoch (TRIS): 2014/611/RO.

¹⁶ Odkaz na Systém informácií o technických predpisoch (TRIS): 2016/42/IRL.

¹⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti, Ú. v. EÚ L 241, 17.9.2015, s. 1.

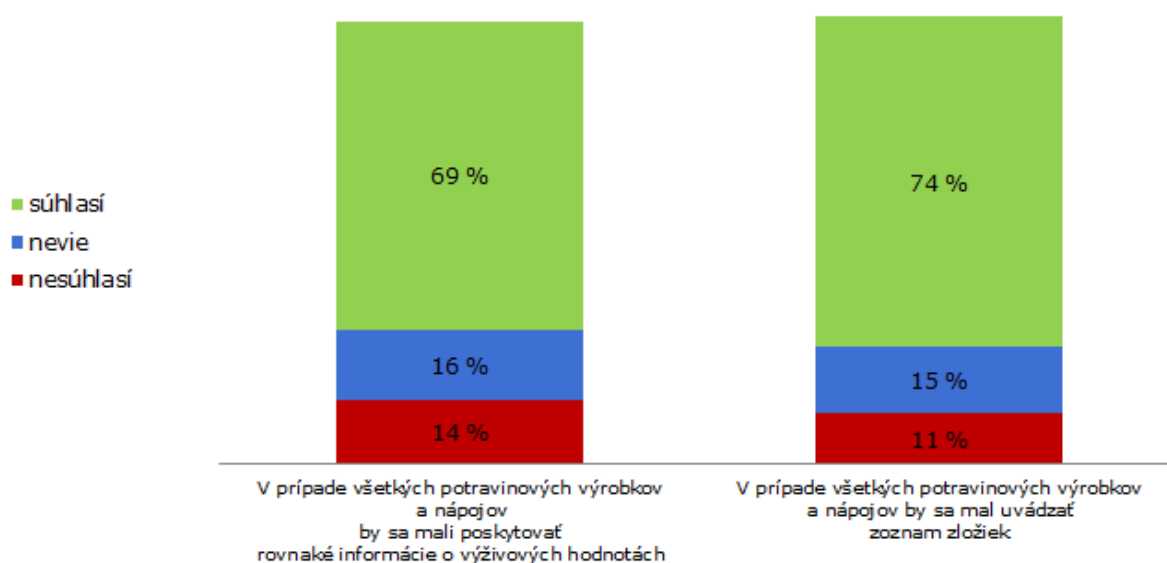
¹⁸ Všeobecná norma na označenie balených potravín CODEX STAN 1-1985, naposledy revidovaná v roku 2010.

¹⁹ Usmernenia Codex o označovaní výživových údajov CAC/GL 2-1985, naposledy revidovaný v roku 2013.

²⁰ TNS European Behaviour Studies Consortium, Study on the impact of food information on consumers' decision making (Štúdia vplyvu informácií o potravinách na rozhodovanie spotrebiteľov) (2014).

Podľa tejto štúdie²¹, ktorá bola vypracovaná v roku 2014 a ktorú nechali vypracovať združenia pivovarov, sú znalosti spotrebiteľov o informáciách týkajúcich sa výživovej hodnoty a zložiek alkoholických nápojov malé. Cieľom štúdie bolo poskytnúť reprezentatívny prehľad tak, že sa do nej zapojilo takmer 5 400 respondentov v šiestich členských štátoch. Z výsledkov tejto štúdie vyplýva, že spotrebiteľia majú nedostatočné znalosti o obsahu sacharidov, kalórií a tuku rôznych druhov alkoholických nápojov, ktoré boli skúmané (pivo, víno a liehoviny), a o rôznych zložkách, ktoré môžu byť použité pri ich výrobe. Ako je znázornené v grafe 1, zo štúdie takisto vyplýva, že existuje veľký záujem o získavanie rovnakých informácií o zložkách a výživových hodnotách alkoholických nápojov, aké sa v súčasnosti uvádzajú v prípade ostatných potravinových výrobkov a nápojov.

Graf 1: záujem o rovnaké informácie o výživových údajoch a zložkách v prípade všetkých potravinárskych výrobkov a nápojov bez ohľadu na to, či obsahujú alebo neobsahujú alkohol

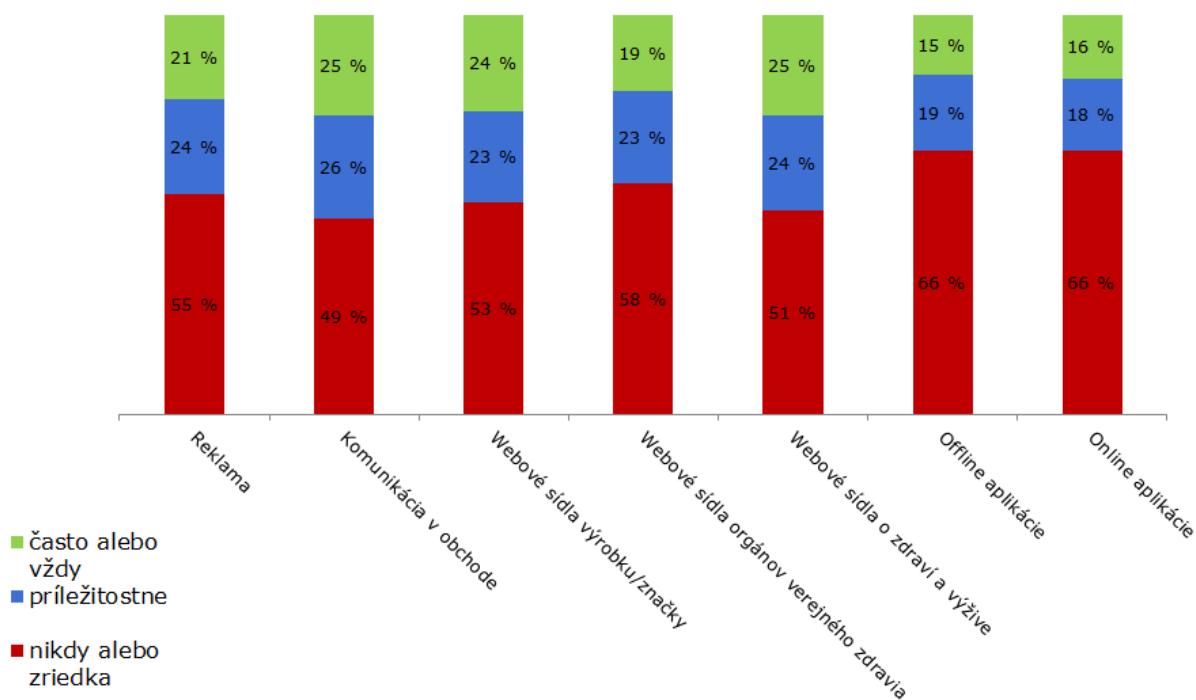

Zdroj: GfK Belgium (2014)

Tá istá štúdia obsahovala aj informácie o prístupe k týmto informáciám inými spôsobmi, ako na označení, a o ich využívaní. Zdá sa, že 34 % až 51 % respondentov sa s týmito informáciami oboznámilo príležitostne, často alebo vždy (graf 2).

²¹ [Consumer insights - knowledge of ingredient and nutrition information off-label information and its use - Report GfK Belgium \(2014\).](#)

Graf 2: používanie iných zdrojov informácií ako na označení na prístup k informáciám o výživových hodnotách a zložkách alkoholických nápojov

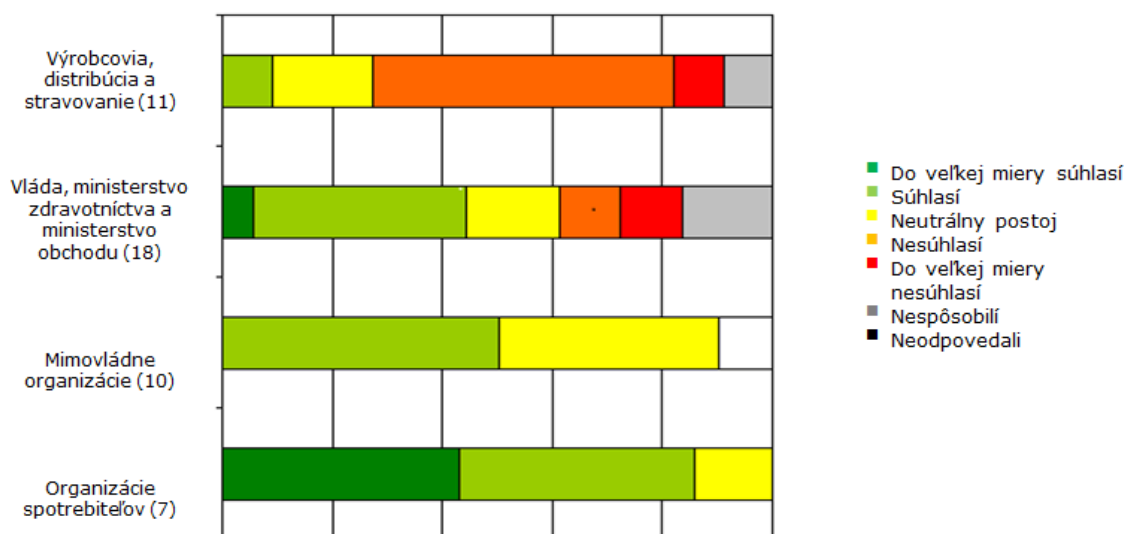
Zdroj: GfK Belgium (2014)

6. ZAJAINTERESOVANÉ STRANY

Základom je stanovisko rôznych subjektov k označovaniu alkoholu uvedené v prieskume²², ktorý sa realizoval v čase, keď Komisia predložila návrh nariadenia o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom. Obsahuje stanoviská výrobcov, maloobchodných predajcov, verejných orgánov a mimovládnych organizácií.

²² Alcohol labelling and health warnings - Delphi survey Centre de Recherche et d'Information des Organisations de Consommateurs (CRIOC) (2007).

Graf 3: reakcie na tvrdenie „etikety na alkohole by mali obsahovať zoznam zložiek a výživových vlastností nápoja“

Zdroj: CRIOC (2007)

Od tohto prieskumu sa niektoré z týchto stanovísk zmenili.

Zástupcovia spotrebiteľov tvrdia²³, že nekonzistentnosť pri označovaní medzi alkoholickými nápojmi a ostatnými potravinami je neprijateľná a že zoznam zložiek a výživové údaje by mali byť povinné pre všetky alkoholické nápoje s cieľom pomôcť spotrebiteľom rozhodovať sa o výbere toho, čo a koľko piť, na základe informácií.

Európska organizácia spotrebiteľov piva sa takisto vyslovila za povinný zoznam zložiek alkoholických nápojov²⁴.

Združenia pre verejné zdravie podporujú povinné označenie zložiek a výživových údajov ako súčasť komplexnej stratégie na poskytovanie informácií a vzdelávanie spotrebiteľov o alkohole, keďže podľa skupiny mimovládnych organizácií a organizácií verejného zdravia, ktoré sa zasadujú za prevenciu a znižovanie škôd súvisiacich s alkoholom v Európe²⁵, majú spotrebiteľia právo poznať zložky obsiahnuté v alkoholických nápojoch, ktoré pijú. Ešte dôležitejšie je, aby sa uvádzali výživové informácie, napríklad energetická hodnota, s cieľom umožniť spotrebiteľom lepšie monitorovať svoju stravu a prispieť k zdravému životnému štýlu.

Stanovisko odvetvia k tejto záležitosti sa v poslednej dobe výrazne zmenilo. Kým v minulosti boli prevádzkovatelia potravinárskych podnikov proti požiadavke ďalšieho označovania, dnes väčšina sektorov uznáva, že spotrebiteľia majú právo poznať obsah svojich nápojov a subjekty pôsobiace v rôznych sektoroch vyvinuli a realizovali niekoľko cielených alebo nezávislých dobrovoľných iniciatív s cieľom poskytnúť spotrebiteľom ďalšie informácie.

²³ [Informed food choices for healthier consumers \(Rozhodovanie o výbere potravín na základe informácií pre zdravších spotrebiteľov – stanovisko Európskej organizácie spotrebiteľov \(BEUC\) k výžive \(2015\)\).](#)

²⁴ European Beer Consumers Union Manifesto 2009-2014 (Manifest Únie európskych spotrebiteľov piva 2009 – 2014).

²⁵ Eurocare Reflections On Alcohol Labelling (Úvahy organizácie Eurocare o označovaní alkoholu) (2014).

Podľa združenia, ktoré zastupuje európske pivovary, majú spotrebitelia právo vedieť, čo konzumujú. Dobrovoľnú iniciatívu European Beer Pledge²⁶ zorganizovali v celej Európe tie pivovary, ktorých členovia sa zaviazali prijať ciele a merateľné opatrenia na zlepšenie informovanosti spotrebiteľov tým, že budú okrem iného poskytovať na pive informácie o výživovej hodnote. Domnievajú sa, že prevádzkovatelia by mali mať možnosť voľby poskytnúť tieto informácie na etikete alebo iných platformách, ako sú webové sídla alebo aplikácie fungujúce na QR kóde²⁷, pričom v takomto prípade by mal byť na etikete piva uvedený jasný odkaz na tieto informácie. Niektorí členovia organizácie už na etikete alebo mimo nej dobrovoľne uvádzajú informácie o zozname zložiek, kalóriách alebo úplné výživové údaje (energia, tuk, nasýtené mastné kyseliny, sacharidy, cukry, bielkoviny a soľ)²⁸.

Sektor liehovarníctva zastáva názor, že spotrebitelia by mali prospech z jasnejších a zmysluplnejších informácií o tom, čo obsahuje ich nápoj, a mali by byť konzistentne informovaní o zodpovednej konzumácii liehovín, aby sa mohli rozhodnúť pre zdravší životný štýl. Tento sektor podporuje poskytovanie cieľených informácií spotrebiteľom o obsahu kalórií. Tieto informácie by sa mohli poskytovať iným spôsobom než uvedením na etikete. Mohol by sa tak poskytnúť úplný prístup k týmto informáciám z viacerých alternatívnych prostriedkov orientovaných na spotrebiteľov. Zatiaľ čo niektorí výrobcovia sa zaväzujú poskytovať tieto informácie na etikete, mnohí výrobcovia liehovín už uvádzajú energetickú hodnotu na svojom webovom sídle, ako aj prostredníctvom sociálnych médií a iných platforiem²⁹, a niektorí z nich sa zaviazali rozšíriť obsah týchto informácií o poskytnutie úplných výživových údajov³⁰.

Sektor vinohradníctva a vinárstva sa domnieva, že vyvážená strava je kľúčovým prvkom zdravého životného štýlu a že spotrebitelia by si mali starostlivo vyberať, čo pijú a jedia. Tento sektor sa zaviazal, že bude spotrebiteľom dobrovoľne poskytovať výživové informácie o kalóriách v upravenej verzii, pričom podpora z iných zdrojov informácií ako z etikety je veľmi vítaná³¹. Sektor spustil koordinované opatrenie a na spoločnom webovom sídle poskytuje informácie o kalóriách podľa podávania a podľa kategórie vína³².

Nadnárodná spoločnosť vyrábajúca liehoviny, víno a pivo sa zaviazala, že bude spotrebiteľom na etikete poskytovať úplné výživové údaje na porciu a na 100 ml a uplatňovať tento záväzok na všetky alkoholické nápoje, ktoré má vo svojom portfóliu. Nová etiketa obsahujúca výživové údaje na balení už bola vyvinutá na základe prieskumu, ktorý sa uskutočnil po celom svete, s cieľom zistiť, ktoré informácie treba obsiahnuť a ako to čo najlepšie urobiť. Tieto zmeny budú postupne zavádzané na obale s cieľom uviesť na trh prvé výrobky s novou etiketou začiatkom roku 2017³³.

²⁶ Druhá výročná správa – november 2014, European Beer Pledge (Záväzok pre európske pivo) – A package of responsibility initiatives from Europe's Brewers (Balík iniciatív v oblasti zodpovednosti európskych pivovarov).

²⁷ QR kód je typ čiarového kódu 2D, ktorý sa používa na poskytnutie jednoduchého prístupu k informáciám, napríklad prostredníctvom smartfónu.

²⁸ Informácie poskytla organizácia Brewers of Europe 14. októbra 2016.

²⁹ http://spirits.eu/page.php?id=28&parent_id=5, navštívená 7. apríla 2016.

³⁰ Informácie poskytla organizácia Spirits Europe 13. októbra 2016.

³¹ Informácie poskytol Comité européen des vins 3. júna 2016.

³² <http://www.wineinmoderation.eu/en/content/Wine-Diet.82/>, navštívená 14. októbra 2016.

³³ <http://www.diageo.com/en-row/newsmedia/pages/resource.aspx?resourceid=2929>, navštívená 13. októbra 2016.

Niektoré z týchto záväzkov^{34,35} boli prijaté aj v kontexte Európskeho fóra pre problematiku alkoholu a zdravia, čo je platforma, na ktorej môžu orgány pôsobiace na európskej úrovni diskutovať, porovnávať prístupy a riešiť škody súvisiace s požívaním alkoholom.

Je ešte príliš skoro na vypracovanie posúdenia vplyvu týchto nedávnych dobrovoľných iniciatív. Možno však očakávať, že môžu zvýšiť záujem spotrebiteľov o systematickejšie poskytovanie zoznamu zložiek a výživových údajov.

Výrobcovia alkoholických nápojov sa vo všeobecnosti domnievajú, že akékoľvek nové požiadavky týkajúce sa označovania by sa mali vzťahovať rovnako na všetky druhy alkoholických nápojov^{36,37}.

7. VÝZVY NA PRIJATIE OPATRENÍ

7.1. Svetová zdravotnícka organizácia

V nadväznosti na európsky akčný plán Svetovej zdravotníckej organizácie na zníženie škodlivého požívania alkoholu na roky 2012 – 2020³⁸ by „zložky relevantné pre zdravie vrátane energetickej hodnoty“ mali byť označované a vo všeobecnosti by označovanie alkoholických nápojov malo byť rovnaké ako v prípade ostatných potravín s cieľom zabezpečiť, aby mali spotrebiteľia prístup k úplným informáciám o obsahu a zložení výrobku v záujme ochrany ich zdravia a záujmov. Tento akčný plán schválilo 53 krajín vrátane členských štátov EÚ a regionálneho výboru pre Európu v septembri 2011.

Svetová zdravotnícka organizácia sa okrem toho domnieva, že energetická hodnota je najdôležitejšia výživová hodnota, ktorá sa má označovať.

7.2. Európsky parlament a Rada

V kontexte uznesenia³⁹, ktoré bolo prijaté 29. apríla 2015, vyzval Európsky parlament Komisiu, aby okrem iného do roku 2016 predložila legislatívny návrh, v ktorom by sa požadovalo uvádzanie energetickej hodnoty na etiketách alkoholických nápojov. Zatiaľ čo v nariadení (EÚ) č. 1169/2011 boli alkoholické nápoje vylúčené z povinného uvádzania zoznamu zložiek a výživových údajov na etiketách, podľa tohto uznesenia sú aj tak potrebné komplexné informácie týkajúce sa alkoholických nápojov vzhľadom na charakter rizík spojených s požívaním alkoholu.

Komisii boli predložené aj početné otázky na písomné zodpovedanie týkajúce sa označovania alkoholických nápojov, v ktorých bola požiadaná o predloženie tejto správy, pričom sa v nich zdôraznilo nedostatočné odôvodnenie súčasných výnimiek z označovania zoznamu zložiek a výživových údajov, a bola vyzvaná na predloženie legislatívnych iniciatív, ktorými by sa posilnilo označovanie alkoholických nápojov.

³⁴ [Záväzok Európskeho fóra pre problematiku alkoholu a zdravia 1447949468140-1722, Provision of nutritional and ingredients information to consumers on label for all Heineken beers in Europe \(Poskytovanie informácií o výživových hodnotách a zložkách spotrebiteľom na etiketách pív Heineken v Európe\)](#), Heineken International.

³⁵ [Záväzok Európskeho fóra pre problematiku alkoholu a zdravia 1446732318481-1721, Informing consumers about beer ingredients and nutritional values. The Brewers of Europe \(Informovanie spotrebiteľov o zložkách a výživových hodnotách piva, organizácia The Brewers of Europe\)](#).

³⁶ Stanovisko sektora liehovín sa nachádza na stránke http://spirits.eu/page.php?id=28&parent_id=5, navštívenej 7. apríla 2016.

³⁷ Stanovisko sektora pivovarníctva sa nachádza na stránke http://www.brewersofeurope.org/site/media-centre/post.php?doc_id=865, navštívenej 7. apríla 2016.

³⁸ Európsky akčný plán na zníženie škodlivého požívania alkoholu na roky 2012 – 2020, WHO Europe.

³⁹ Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. apríla 2015 o stratégii v oblasti požívania alkoholu [2015/2543(RSP)].

Rada vo svojich záveroch⁴⁰, ktoré boli prijaté 7. decembra 2015, vyzvala Komisiu, aby zvážila možnosť zavedenia povinného označovania zložiek a povinných výživových údajov alkoholických nápojov, najmä energetickej hodnoty.

7.3. Konzultácia Komisie s odborníkmi členských štátov

V prípravnej fáze tejto správy bolo 28. októbra 2013 zorganizované stretnutie pracovnej skupiny Komisie o nariadení (EÚ) č. 1169/2011 s cieľom prediskutovať otázky, na ktoré sa vzťahuje správa, s odborníkmi členských štátov z príslušných vnútroštátnych orgánov. Táto diskusia sa týkala aj vymedzenia pojmu tzv. alkoholických limonád, čo sú zvyčajne namiešané alkoholické/nealkoholické nápoje. Mnohí odborníci členských štátov sa domnievajú, že je neodôvodnené a nekonzistentné, že na etikete nealkoholických nápojov sa zložky zmiešané s alkoholom nemusia uvádzať, zatiaľ čo zložky nealkoholických nápojov bez obsahu alkoholu musia byť uvedené. Podobne neexistuje odôvodnenie, prečo by nealkoholické nápoje mali obsahovať výživové údaje, ak by ten istý nealkoholický nápoj zmiešaný s liehovinou bol vyňatý z takéhoto označenia.

Okrem toho z diskusie vyplynulo, že pojem tzv. alkoholických limonád nebol na vnútroštátnej úrovni vždy vhodný a bol príliš všeobecný aj na to, aby umožnil konštruktívne vymedzenie pojmu. Okrem toho sa *a priori* a bez toho, aby tým bola dotknutá odôvodnená výnimka, usúdilo, že ku všetkým alkoholickým nápojom vrátane tzv. alkoholických limonád by sa pri označovaní predmetných údajov na etikete malo pristupovať rovnako.

8. ZÁVERY

Na základe súčasných pravidiel nie je, na rozdiel od ostatných potravín, uvádzanie zoznamu zložiek a výživových údajov v prípade alkoholických nápojov povinné. Tým, že sa výživové údaje stali pre väčšinu balených potravín od 13. decembra 2016 povinnými, ešte viac vyniká osobitná situácia týkajúca sa alkoholických nápojov. Európski spotrebitelia majú preto obmedzený prístup k výživovým údajom a k zoznamu zložiek s výnimkou zložiek, ktoré môžu vyvolať alergickú reakciu.

Európsky parlament, ale aj Svetová zdravotnícka organizácia, spotrebitelia a organizácie verejného zdravia v súčasnosti žiadajú o nové pravidlá označovania alkoholických nápojov, najmä pokiaľ ide o označovanie energetickej hodnoty. Odborníci z členských štátov poukázali na niektoré očakávania, najmä tie, ktoré sa týkajú výživových údajov, a konkrétnejšie povinného označovania energetickej hodnoty.

V minulosti boli dotknuté hospodárske odvetvia proti systému povinného označovania. V súčasnosti však sektor uznáva právo spotrebiteľov vedieť, čo pijú. Na tomto základe vznikol rastúci počet dobrovoľných iniciatív, ktoré spotrebiteľom poskytujú informácie o zložkách, energetickej hodnote alebo úplné výživové údaje alkoholických nápojov, a ktorými sa reaguje na očakávania spotrebiteľov v súvislosti s uvádzaním väčšieho množstva informácií na nápojoch, ktoré konzumujú. Pôvodne boli tieto dobrovoľné informácie dostupné prevažne prostredníctvom nových informačných a komunikačných technológií. Na základe informácií z tohto sektora by sa však v súčasnosti mali v čoraz väčšej miere nachádzať na samotných etiketách.

Vzhľadom na nedostatok právnych opatrení v tejto oblasti prijali niektoré členské štáty vnútroštátne pravidlá, ktorými sa požaduje čiastočné uvádzanie zložiek v prípade niektorých alkoholických nápojov. Aj keby boli ustanovenia týkajúce sa výživových údajov plne

⁴⁰ Závery Rady o stratégii EÚ na znižovanie škôd súvisiacich s alkoholom (2015), Ú. v. EÚ C 418, 16.12.2015, s. 6 – 8.

harmonizované, niektoré členské štáty informujú aj o vnútroštátnych opatreniach, ktoré sa týkajú výživových údajov v prípade alkoholických nápojov. Takéto vnútroštátne iniciatívy prispievajú k zvýšenému riziku fragmentácie trhu.

Zoznam zložiek a výživové údaje sú kľúčové informácie, ktoré spotrebiteľom pomáhajú prijať informovanejšie a zdravšie rozhodnutia. Výnimky zo zoznamu zložiek a z výživových údajov v prípade niektorých potravín sa vzťahujú najmä na jednozložkové výrobky, ktorých názov postačuje na informovanie spotrebiteľov o ich obsahu, napríklad soľ, ovocie a zelenina. V prípade alkoholických nápojov však nemožno predpokladať, že spotrebiteľia sú si vo všeobecnosti nevyhnutne vedomí rôznych zložiek použitých pri spracovaní výrobkov a o ich výživovej hodnote.

Komisia na základe preskúmaných informácií nezistila objektívne dôvody, ktoré by odôvodňovali neexistenciu informácií o zložkách a výživových údajoch na alkoholických nápojoch alebo rozdielny prístup k niektorým alkoholickým nápojom, napríklad tzv. alkoholickým limonádám. Komisia v tejto fáze nepovažuje za potrebné osobitné vymedzenie tzv. alkoholických limonád na účely označovania, ani nevidí jej jasnú pridanú hodnotu.

Z tejto správy vyplýva, že sektor je čoraz pripravenější reagovať na očakávania spotrebiteľov, ktorí chcú vedieť, čo pijú. Prejavuje sa to rozšírením cielených alebo nezávislých dobrovoľných iniciatív vyvinutých a realizovaných sektorom s cieľom poskytnúť spotrebiteľom informácie o zozname zložiek, energetickej hodnote a/alebo úplné výživové údaje na etikete alebo mimo nej. Treba najmä poznamenať, že rastúci počet alkoholických nápojov nachádzajúcich sa na trhu EÚ už obsahuje úplné výživové údaje.

Komisia sa so zreteľom na tento nedávny vývoj domnieva, že ako prvý krok by súčasné dobrovoľné iniciatívy mali mať možnosť ďalšieho rozvoja tak, aby sa poskytoval zoznam zložiek a výživové údaje. Preto vyzýva odvetvie, aby reagovalo na očakávania spotrebiteľov a do jedného roka od prijatia tejto správy predložilo samoregulačný návrh, ktorý by zahŕňal celý sektor alkoholických nápojov. Komisia posúdi návrh odvetvia.

Ak Komisia usúdi, že samoregulačný prístup, ktorý navrhlo odvetvie, nie je uspokojivý, začne vykonávať posúdenie vplyvu s cieľom preskúmať ďalšie dostupné možnosti: v súlade so zásadami lepšej právnej regulácie⁴¹ by sa v tomto posúdení vplyvu zvažili regulačné, ako aj neregulačné možnosti, najmä pokiaľ ide o poskytovanie informácií o energetickej hodnote alkoholických nápojov. V tomto posúdení by sa mal dôkladne zvažiť vplyv jednotlivých možností na vnútorný trh, na dotknuté hospodárske odvetvia, na potreby spotrebiteľov a skutočné využitie týchto informácií, ako aj na medzinárodný obchod.

⁴¹ http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/toc_guide_en.htm.